

Pan Adam Knapik

Radny Powiatu Świeckiego

W odpowiedzi na Pańską interpelację z dnia 6 marca 2024 w sprawie przebudowy zabytkowego budynku spichlerza w Bąkowie informuję, że obiekt ten został wpisany do rejestru zabytków w dniu 20 listopada 1990 r. jako element założenia dworsko-parkowego w Bąkowie. Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840 ze zm.) Powiat Świecki zobowiązany jest do dbałości o stan techniczny zabytków, które są w jego posiadaniu. Po nawałnicy, która miała miejsce w 2020 r. Starosta Świecki wystąpił do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego o zgodę na wykreślenie z rejestru zabytków powyższego budynku spichlerza (zał. nr1). Na ten wniosek otrzymaliśmy odmowę, która została wyrażona decyzją Ministra Kultury Dziedzictwa Narodowego i Sportu znak DOZ-OAiK.650.938.2020.KPA1, z 9 grudnia 2020 r. (zał. nr 2). Biorąc pod uwagę powyższe względy, korzystając głównie ze środków zewnętrznych, Zarząd Powiatu Świeckiego, przystąpił do remontu powyższego obiektu.

Załączniki:

1. Kopia wniosku do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i załącznika – notatka służbowa.
2. Kopia decyzji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 09.03.2024 r.

STAROSTA
Barbara Studzińska

Świecie, 2020-07-24

Ministerstwo Kultury

I Dziedzictwa Narodowego

ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

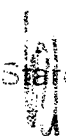
za pośrednictwem
Wojewódzkiego Urzędu Ochrony
Zabytków w Toruniu

Składam wniosek o wykreślenie z rejestru zabytków budynku spichlerza z założenia dworsko-parkowego w miejscowości Bąkowie, gmina Warlubie, powiat świecki (przy Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Bąkowie, Bąkowo 37, 86-160 Warlubie) wpisanego do rejestru zabytków decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Bydgoszczy, z 20 października 1990 r., L.dz. 1804/90 - numer rejestru zabytków woj. kujawsko-pomorskiego A/1323/1-5. Wniosek powyższy spowodowany jest sytuacją losową – nawałnicą, która miała miejsce w dniu 11 czerwca 2020 r. W wyniku nawałnicy zawaliła się część dachu ww. budynku. W związku z tym zdarzeniem, budynek ten nadaje się do całkowitej rozbiórki, ponieważ został całkowicie zdegradowany, a jego rekonstrukcja mogłaby polegać jedynie na odbudowie od podstaw na nowo, co spowoduje utratę jego walorów architektonicznych.

W załączeniu przedkładam kopię notatki służbowej z dnia 15.06.2020 r. sporządzonej przez pracowników Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Bąkowie i dokumentację fotograficzną aktualnego stanu technicznego budynku.

Otrzymują:

1. Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Toruniu
Delegatura w Bydgoszczy
ul. Jezuicka 2
85-102 BYDGOSZCZ
2. A/a

Starosta
Urząd Gminy i Miasta
Świecie

Bąkowo, 15.06.2020r.

Notatka służbowa

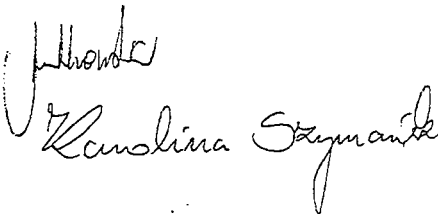
W dniu 11.06.2020r. nastąpiło zapadnięcie połowy dachu zabytkowego budynku spichlerza. Niniejsza sytuacja została zauważona przez wychowawców pełniących dyżury w placówkach w dniu 11.06.2020r.

W dniu 13.06.2020r. wychowawca pełniący dyżur w POW Nr 3 poinformował telefonicznie dyrektora o zaistniałej sytuacji.

Poszczególne elementy połaci dachowych: belki, dachówki, deski wpadły do wewnątrz budynku. Na skutek powyższego od dnia 11.06. do chwili obecnej drobne elementy wpadają dalej do środka budynku. Ściana szczytowa na wysokości strychu uległa znacznemu odchyleniu od pionu. Kierunek przechyłu jest również do wewnątrz budynku. Z uwagi na zarwanie dużej powierzchni dachu można wnioskować, że proces niszczenia budynku przyspieszy na skutek działania warunków atmosferycznych.

W dniu dzisiejszym o godzinie 7:30 dokonano oglądu wszystkich zapór drewnianych na otworach okiennych i drzwiach. Nie stwierdzono nieprawidłowości. Zostało także sprawdzone na całej długości ogrodzenie zabezpieczające budynek na całym obwodzie. Jest ono szczelne i solidne. Tablice informujące o złym stanie budynku, groźbie zawalenia oraz o zakazie parkowania wiszą nadal w widocznych miejscach, poza zasięgiem osób trzecich. Żaden z elementów dachu nie wypadł poza obręb budynku. Nie mniej jednak odległość płotu od budynku zachowuje bezpieczny odstęp od ewentualnego upadku elementów budynku.

W dniu 15.06.2020r. dyrektor Violetta Antkowska poinformowała wicestarostę Powiatu Świeckiego, Franciszka Koszowskiego o sytuacji, w której obecnie znajduje się budynek spichlerza.

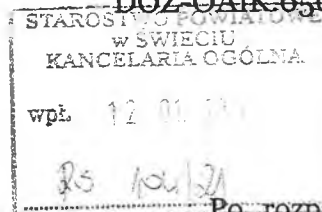

Karolina Stajman

MINISTER KULTURY,
DZIEDZICTWA NARODOWEGO I SPORTU

Warszawa,

DOZ-OAiK.650.938.2020.KPA-1

Decyzja

Po rozpatrzeniu wniosku Powiatu Świeckiego z dnia 24.07.2020 r. o skreślenie z rejestru zabytków budynku spichlerza położonego na działce nr 65/3, w miejscowości Bąkowo, gm. Warlubie, wchodzącego w skład założenia dworsko-parkowego w Bąkowie, wpisanego do tego rejestru pod numerem A/1323/1-5 (d. A/242/1-5) decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Bydgoszczy z dnia 20.10.1990 r. - działając na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. b, art. 7 pkt 1, art. 13 ust. 1, 2, 5 i 6, art. 89 pkt 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2020, poz. 282) oraz art. 18 pkt 1 i art. 104 Kodeksu postępowania administracyjnego;

orzekam:

- odmówić skreślenia z rejestru zabytków budynku spichlerza położonego na działce nr 65/3, w miejscowości Bąkowo, gm. Warlubie, wchodzącego w skład założenia dworsko-parkowego w Bąkowie, wpisanego do tego rejestru pod numerem A/1323/1-5 (d. A/242/1-5) decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Bydgoszczy z dnia 20.10.1990 r.

Uzasadnienie

Wojewódzki Konserwator Zabytków w Bydgoszczy decyzją z dnia 20.10.1990 r. wpisał do rejestru zabytków pod numerem A/1323/1-5 (d. A/242/1-5), założenie dworsko-parkowe w Bąkowie, gm. Warlubie. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że ww. założenie powstało w 2. poł. XIX w. oraz obejmuje: dwór, park, spichlerz, oborę i gorzelnię. Zamieszczono ponadto opis budynku dworu i stwierdzono, że park zachował pierwotny układ oraz bogaty drzewostan.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, skreślenie z rejestru zabytków jest możliwe, gdy obiekt uległ zniszczeniu w stopniu powodującym utratę jego wartości historycznej, artystycznej lub naukowej albo którego wartość, będąca podstawą wydania decyzji o wpisie do rejestru, nie została potwierdzona w nowych ustaleniach naukowych. Przepis ten stosuje się także do skreślenia z rejestru zabytków części zabytku.

W myśl ust. 6 powyższego artykułu, postępowanie w sprawie skreślenia zabytku z rejestru zabytków wszczyna się z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy.

Pismem z dnia 24.07.2020 r. Powiat Świecki, będący właścicielem nieruchomości, wystąpił z wnioskiem o skreślenie z rejestru zabytków budynku spichlerza, położonego na działce nr 65/3, wchodzącego w skład zabytkowego założenia dworsko-parkowego w Bąkowie, gmina Warlubie. W uzasadnieniu wniosku wskazano na zły stan techniczny budynku. Podniesiono, iż w dniu 11.06.2020 r. w wyniku nawałnicy zawaleniu uległa część dachu spichlerza, w związku z czym, obiekt w obecnym stanie zachowania nadaje się wyłącznie do rozbiórki. W przekonaniu strony, remont ww. nieruchomości sprowadzałby się

do jej całkowitej rekonstrukcji. Uszkodzenia obiektu po nawałnicy zobrazowano w dokumentacji fotograficznej załączonej do wniosku.

Organ prowadzący przedmiotowe postępowanie zważył, co następuje.

Omawiany budynek spichlerza, pochodzący z połowy XIX w., jest istotnym elementem zespołu budynków folwarcznych współtworzących założenie przestrzenne wpisane do rejestru zabytków. Wartość zabytkowa obiektu stanowiącego przedmiot postępowania wynika nie tylko z cech indywidualnych, ale także z walorów przestrzennych, jako komponentu historycznego kompleksu.

Przedmiotowy spichlerz zachował walor autentyczności, a pogarszający się stan techniczny oraz znaczące zniszczenie substancji materialnej, związane z zawaleniem się części konstrukcji dachu w czerwcu 2020 r., nie doprowadziły do utraty przezeń wartości historycznej, artystycznej ani naukowej, wynikających z roli oryginalnej części składowej ww. zespołu.

Dokumentacja fotograficzna załączona przez stronę obrazuje, iż pierwotna forma architektoniczna obiektu jest w dalszym ciągu czytelna. Ewentualna potrzeba rekonstrukcji partii budynku, która uległa zniszczeniu w wyniku nawałnicy (tj. niemalże połowy konstrukcji dachu, oraz części murów znajdujących się poniżej, dotkniętych bardzo głęboką korozją), nie oznacza całkowitej utraty wartości zabytkowych przedmiotowej nieruchomości. W dalszym ciągu zachowany jest bowiem bardzo znaczący procent substancji budowlanej spichlerza, w tym: mury obwodowe pełnej wysokości, kompozycja elewacji, istotna część konstrukcji i pokrycia dachu. Istnieje również bogata dokumentacja archiwalna, która posłużyć może do przyszłych działań odtworzeniowych partii, które, z uwagi na wysoki stopień zniszczenia, winny podlegać odtworzeniu. Na podkreślenie zasługuje ponadto, iż nie uległa zmianie funkcja budynku jako dokumentu historii kultury materialnej regionu i źródła do badań nad funkcjonowaniem XIX - wiecznych siedzib szlacheckich oraz dawnych technologii budowlanych.

Stan zachowania substancji materialnej części budynku, której nie objęła podnoszona przez wnioskodawcę katastrofa budowlana z czerwca 2020 r., nie uległ istotnym zmianom w stosunku do sytuacji analizowanej przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w 2017 r. w toku postępowania dotyczącego skreślenia z rejestru zabytków omawianego spichlerza. Organ ten ostateczną decyzją z dnia 16.10.2017 r., sygn. DOZ-OAiK.650.87.2017.UB, odmówił skreślenia z rejestru zabytków przedmiotowego obiektu.

Należy jednocześnie wskazać, że budynek spichlerza znajdował się w złym stanie technicznym już w momencie wpisywania go do rejestru zabytków, na co wskazuje m.in. znajdująca się w aktach sprawy karta ewidencyjna zespołu folwarcznego (tzw. Biała Karta), sporządzona w kwietniu 1991 r., a zatem 6 miesięcy po wydaniu decyzji o wpisie do rejestru zabytków. Wynika z niej, że przedmiotowy obiekt znajdował się w bardzo złym stanie technicznym i wymagał natychmiastowego remontu kapitalnego. A zatem, organ konserwatorski obejmując przedmiotowy obiekt ochroną prawną uznał, że obiekt ten, pomimo złego stanu zachowania substancji materialnej, posiada wartości, które należy zachować, ze względu na ważny interes społeczny.

Teza wnioskodawcy o potrzebie rekonstrukcji całokształtu materii spichlerza nie została poparta żadnym dowodem oraz nie znajduje potwierdzenia w dokumentacji fotograficznej załączonej do wniosku.

Minister Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu pragnie jednocześnie podkreślić, iż przedmiotem niniejszego postępowania jest stwierdzenie, czy w odniesieniu do spichlerza położonego w Bąkowie zachodzą ustawowe przesłanki, pozwalające na skreślenie tego zabytku z rejestru - a nie zaś sama ocena stanu technicznego tego obiektu i kwestia możliwości przeprowadzenia jego remontu.

W myśl wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 28.01.2020 r., sygn. akt II OSK 632/18, zły stan techniczny obiektu, który stanowić może uzasadnienie do jego rozbiórki ze względu na przepisy ustawy Prawo budowlane, nie jest okolicznością potwierdzającą samoistnie zaistnienie przesłanki do wykreślenia zabytku z rejestru zabytków. Stopień zniszczenia zabytku ma znaczenie w sprawie skreślenia go z rejestru zabytków wyłącznie w kontekście jego wartości historycznej, artystycznej lub naukowej. Przepis art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nie wiąże wykreślenia zabytku z rejestru z możliwością jego naprawy, usunięcia powstałych zniszczeń i opłacalnością tych prac. Z tych względów, bez znaczenia w postępowaniu o wykreślenie zabytku z rejestru jest okoliczność, czy zabytek wymaga wykonania prac remontowych lub robót rekonstrukcyjnych. Dopóki stopień zniszczenia obiektu zabytkowego nie osiągnie takiego rozmiaru, który nakazuje uznać, że obiekt ten nie przedstawia już żadnych wartości historycznych, artystycznych lub naukowych, albowiem nie da się go zachować, dopóty zabytek nie może zostać skreślony z rejestru zabytków. To zaś oznacza, że skreślenie z rejestru zabytków powinno mieć miejsce jedynie w wyjątkowych sytuacjach.

W wyroku powyższego organu z dnia 07.02.2018 r., sygn. akt II OSK 896/16, wskazano z kolei, że zużycie techniczne obiektu wpływa na jego wartość zabytkową, redukując ją nawet dość znacznie. Niemniej, *dopóki istniejącym elementom tego obiektu da się przypisać to, iż stanowią one nadal nośnik wartości mających znaczenie dla historii i kultury, brak jest podstaw do skreślenia obiektu uosabiającego dotąd dzieło architektury i budownictwa, lecz znajdującego się aktualnie w złym stanie technicznym, z rejestru zabytków.*

W świetle zapisów cytowanego powyżej art. 13 ust 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz przywołanego orzecznictwa sądów administracyjnych, nie jest możliwe skreślenie z rejestru zabytków budynku spichlerza na działce nr 65/3, w miejscowości Bąkowo, gm. Warlubie, wchodzącego w skład założenia dworsko-parkowego w Bąkowie.

Obiekt ten, pomimo niezadawalającego stanu technicznego i zniszczeniu części substancji budowlanej, posiada w dalszym ciągu wartości zabytkowe, które stanowiły podstawę do objęcia go ww. formą ochrony konserwatorskiej, jako komponentu powyższego założenia przestrzennego.

Zgodnie z art. 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, opieka nad zabytkiem, sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza, polega m. in., na zapewnieniu warunków zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie oraz korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości. Właściciel zabytku w omawianym przypadku nie wywiązuje się z nałożonego nań ustawowo obowiązku. W ostatnich latach Powiat Świecki nie podjął żadnych działań naprawczych w odniesieniu do przedmiotowej zabudowy, poprzestając na dążeniu do jej likwidacji, popartym kolejnym wnioskiem o skreślenie z rejestru zabytków. Minister Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu nie będzie sankcjonował bezprawnego działania strony, polegającego na pozostawieniu zabytku bez opieki.

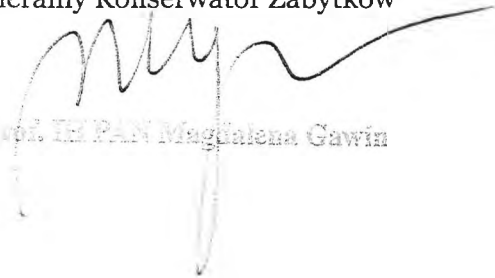
W tym stanie rzeczy należało orzec jak w rozstrzygnięciu.

Strona niezadowolona z niniejszej decyzji może zwrócić się do Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy w terminie 14 dni od dnia doręczenia niniejszej decyzji. Jeżeli strona nie chce skorzystać z prawa do zwrócenia się z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy, może wnieść na niniejszą

decyzję skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, w terminie 30 dni od dnia doręczenia decyzji stronie. Skargę wnosi się za pośrednictwem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Wpis sądowy od skargi wynosi 200 zł. Stronie, na jej wniosek złożony przed wszczęciem postępowania lub w toku postępowania, może być przyznane prawo pomocy. Prawo pomocy obejmuje zwolnienie od kosztów sądowych w całości lub w części oraz ustanowienie adwokata albo radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego. Wniosek o przyznanie prawa pomocy wolny jest od opłat sądowych.

Z up. Ministra Kultury,
Dziedzictwa Narodowego i Sportu
Podsekretarz Stanu
Generalny Konserwator Zabytków

mgr Irena Pawłowska

Otrzymują:

1. Powiat Świecki, ul. Gen. J. Hallera 9, 86-100 Świecie
2. Kujawsko-Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków, ul. Łazienna 8, 87-100 Toruń
3. A/a

Do wiadomości:

1. Narodowy Instytut Dziedzictwa, ul. Kopernika 36/40, 00924 Warszawa
2. Delegatura w Bydgoszczy, WUOZ w Toruniu, ul. Jezuicka 2, 85-102 Bydgoszcz